

॥ वंदेमातरम् ॥

रिचुत तिलकना केशनीदीक्षगीरीना

हवाल.

रचनार तथा छपावी प्रसिद्ध करनार.

शा, अभीयंद नथुभाई

रोहरीगरोड

प्रथम आवृत्ति

होहरो.

तिलक आया देशनो, रडे लावनने लाण;
सो तिलक सपडयेथी. पाल. लाव. जेडाव.
केड तिलक करवा थकी, ककज्यो हींदुस्थान;
हुडताणो पाणे हिंदमां हिंदुं मुशवमान.

अमहावाद.

आ प्रभु मनहुर प्रीन्टींग प्रेस.
जइर डामरे नाडी
मुंणछ शहरमां कीमत ३ ०—०—६

મહારાજ વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
ગુજરાતી કોળીરાજીત સંગ્રહ

૨૨૪૨ ॥ વન્દેમાતરમ્ ॥

મહારાજ બી.પી.નચંદ્ર પાલ ભાષણો

થોડા વખતમાં અમારા તરફથી બહાર પડશે
મોટે અગાઉથી આના આડની પોષ્ટેજ ટીકીટો
બીડવી. ગ્રાહકો જેટલી બુક બહાર પાડવામાં
આવશે.

નારકર બ્રધર્સ

મુ. રોહીડા રોડ—રાજપુતના.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાશિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૨૨૪૧

વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ લિલ્લુત્ત ૩૨૫૫
દીલ્લુત્ત ૨૫૫૫

વિષય ૬૫૫

॥ વંદેમાતરમ ॥

શ્રીયુત તિલક કેસની દિલગીરીના

હેવાલ.

લલિત છંદ

અરર ઓ પ્રભુ હિંદને વિષે, પ્રગટ તેં કરી હોળીચો દીસે.
કુલ ગુલાબનું ખીલતુ હરી, અરર કેદશું તિલક કેશરી. ૧
તિલક હિંદનું પુખ્ત જે હતું, અતિજ કુટડું તેજ શોભતું.
સુધડતા અતિ જેહમાં ભરી, અરર કેદશું તિલક કેશરી. ૨
મધુર વાણીને કંઠકો કીલા, ભભર જેહના ખુબ તોખીલા.
વરસ છોયની કેદ છે ખરી, અરર કેદશું તિલક કેશરી. ૩
સદગુણી ધણાને દયાળુરે, દિન જનો તણા છે મયોળુરે.
પરમ કષ્ટ છે તે ગયે હરી, અરર કેદ શું તિલક કેશરી. ૪
અતિજ મહેનતે હિંદને જડ્યું, પલક એકમાં તે ફસી પડ્યું.
વહો ગઈ બધી સર્વ ચાકરી, અરર કેદ શું તિલક કેશરી. ૫
અરર ઓ પ્રભુ પ્રાણનાથરે, જગત વંદે સૌ જોડી હાથરે.
જરૂર હામરે નાહી માહરી, અરર કેદ શું તિલક કેશરી. ૬
મુંબઈ શહેરમાં બધુકો ફરી. તિલક પાછળે બહું ગયા મરી.

તદપી રાજે આ દાદના ધરી, અરર કેદ શું તિલક કે
જનમ જીવતા શી રીતે જશે, સુજ ન પડે ઇશ ચો દીશે.
અરજ અમને આંસુથી ભરી, અરર કેદ શું તિલક કેશરી ૮
રા. રા. ગંગાધર તિલકના દેશપાર થવાથી

શોકની કવિતા.

રાગ-હીચનો.

હાય હિંદનો હોરો તિલક ચાલતો થયો.
ચાલતો થયો તે કાળે પાણીએ ગયો. ૧
એણે કામતો અનેક પ્રજા હીતના કર્યા.
જેણે જગતમાં ભંડાર કીરતી તણા ભર્યા.
સ્વદેશ અભીમાનથી અપરાધી તે ઠર્યા. ૨
હુનીઆમાં સ્વાર્થ માટે સહુ માનવી તણાઇ.
બીણુ સ્વાર્થમાં પુરૂશ વીર કોઇ અથડાઇ.
એવો વીર રત્ન આજ દુર દેશથીજ બાઇ. ૩
આજ શોકની છાયા છવાઇ દીસે ઠાર ઠાર.
નહીં નુરવાન દીસતા નગર નર નાર. ૪
મુંબઇ શેરમાં થયો છે આજે મોટો હાહાકાર
બેઠા ધાર્મિક ગ્રહસ્થ આજ શોકને ધરી
છેડી વણજને વેપાર પેઢી બંધતો કરી ૫

નારકર કહે દયા છેક છેડી તે હરી.

મનહરે છંદ.

તીલક તીલકે હવે કેદમાંહી કીધો વાસ
તે દુઃખ છેડીને શા વડેજ સુખ ધાવું
હિંદ હીરો હૈયા કેરો મનુષ્યોનો કેદ થયો
થણું ધણું દુઃખ તેતો કેમ કરી ટાળવું ૧
દેશ તણી દાઝ જાણનાર દેશી ભક્ત ગયે
કહો દેશ ગુજરાન શી રીતે નિભાવવું
સુણો સર્વ દેશી લોકો તિલક જે લખાને ગયે
ગુરશુર હિંદ તણું ગયુ દુઃખ ધારવું. ૨

માલિનિ છંદ.

તીલક તીલક કરતાં માનવી કષ્ટ પામ્યાં
વિપ્રિત કુત્ય જોઈને સુખડાં સર્વે વામ્યાં
નિશદીન દુઃખ જાણું બંધવે પાર કીધો
પ્રભુ પદમન લાવે હંડ ભારેજ દીધો. ૧
રટી રટી રટી રામા સોક સોકો ધરે છે
શરણુ શરણુ તારે પાર્થના સહુ કરે છે
નથિ નથિ મળવાના હિંદને શુભ કામે

તિલક પડ્યા કેદે શોક છે સર્વે ગામે

૨

શ્રી યુત બાળગંગાધર તિલક મહારાજ પ્રાતુસ
કાળમાં ઉઠી પોતાનું નિત્ય કર્મ તેનું ઉદાહરણ.

કુલણા છંદ.

ઉઠી પ્રભાતમાં દંત ધાવન કરી, સુખ પખાળીને સ્નાન કરતા.;
દાન દયા વળી આપ મન ધારીને, નેક શમુતિઓ યાદ કરતા. ૧
શીવ રમરણ કરી ધ્યાન હરીનું ધરી, વસ ધારણ કરી આપ જોતા
જગત દુઃખ ટાળવા ધર્મ સંભાળવા હિંદની વારે તો આપ ધાતા;

રાગ મરશીયા.

હાય વોયરે મુંબાઈમાં શોક છે અપાર.

મુંબાઈમાં શોક છે અપાર.

સુણી વાત ચાલે અસરૂ ધારરે.

હાય.

જે હિંદ તણા હતો હીરો સ્વદેશી બંધુઓનો વીરો.

હિંદ પ્રભા માટેજ અધીરો

હાય.

નહોતું કર્યું પૈસા માટે કામે નીજ દેશ સુખ જોવાની હામે

પ્રભા માટે છેડ્યા સુખ ધામેરે

હાય.

અશાડ વદી નોમે બુધવારે. રાત્રી નવ વાગ્યાના સુમારે
 વોર વીલક કર્યો દેશ પારરે હાય.
 ધણી આશા હતી દીલમાં. તેનો અંશ મલ્યો નહી કાંઈ
 દેશવટો સુણી ઉઠી લાઇરે. હાય.
 પ્રભ તારી સહુ જય બોલે. નહી હિંદમાં તીલકની તોલે
 આજ દુખી પ્રભ સહુ ઝલેરે. હાય.
 થાયો તીલકને સદા. જયકરે. એવી આશીશ આપો
 નરનારે. અમીચંદ સાહે કીરતારે. હાય.

રાગ વૈદરભીનો.

કીસમતે ક્રોધ જણાવીઓ. કરયું રતનનું હણું,
 તીલક આખા હિંદનો, તોડી નાખ્યો ધણું કીસમતે ક્રોધ જણાવીઓ
 બાળગંગાધર નામ છે, પોતે તીલક મહારાજ;
 હેશની સેવા બળવતાં, પડ્યા કેદમાં આજ, કીસમતે ક્રોધ જણાવીઓ
 સન ઓગણીસે આઠમાં, તારીખ તેવીશ જાણ;
 દશમને બુધવાર છે, બુઝ્યો રાજ પ્રમાણ કીસમતે ક્રોધ જણાવીઓ
 રાતના નવ વાગ્યા પછી જડને ફરમાવ્યું જાણ;
 છ વર્ષ દેશ નિકાલ છે હજાર દંડ પ્રમાણ.

કીસમતે ક્રોધ જણાવીઓ ૪

મીત્રો સૌ કાંચેસના અતિ દિલગીર થાય.

દેશ વિદેશના રાજવી. સુણતાં કાંપે કાય.

કીસમતે કોધ જણાવીઓ. ૫

જુગતીથી પાછળ કાઢીઓ, મોહર ગાડીમાં ચાર.

કોઇને ખબર પડી નહિ. સ્પેશીઅલ ગાડી તૈયાર.

કીસમતે કોધ જણાવીઓ. ૬

સૌ કહે છે સાબરમતિ છે, જેલ અંદર જાણ;

જડજ સાહેબે મોકલાવીઆ, ખરૂં એ છે પ્રમાણ;

કીસમતે કોધ જણાવીઓ. ૭

એક તીલકને કારણે, કેવાં જુગતીનાં કામ;

વાહ વાહરે ખુબી રાજની, કહે છે અમીચંદ

કીસમતે કોધ જણાવીઓ. ૮

રૈયતના તરફની દીલગીરીનો વિલાપ એ રાગ,
મહાતમનો.

પાણીમે ધુમચા મચાયા એ રાગ.

જુઓ રૈયત રૂવે હિંદુસ્તાનની,

રીઓય હાયરે રઇયત રૂવે હિંદુસ્તાનની;

દેશ વિદેશ રૂવે મુલતાનની, રઇયત રૂવે હિંદુસ્તાનની;

તીલક કેદ પકડાયાં જ્યારે, શોક વાધ્યો ઘેર ઘેર ત્યારે;

પાડી હડતાળ સૌ સંસારે,,

રીઓય હાયરે રધયત રૂવે હિંદુસ્થાનની ૧
નથી ભાવતુ અંનને પાણી, ખોઈ દુકાનદારોએ કમાણી
રૂવે સૌકે આંખે લાવી પાણી.

રીઓય હાયરે રધયત રૂવે હિંદુસ્થાની; ૨
આભ સુર્યે વાદળ ગયો છાઈ, નથી સુજતું કોઈને કાંઈ,
ધુમ મુંબઈ આખે તો મચાઈ,

રીઓય હાયરે રૈયત રૂવે હિંદુસ્થાનની. ૪
પડો હડતાળો ગામો ગમે; હિંદુસ્થાન જીઓને તમામ;
જીએ સૌકોએ ખાસો આમ;

રીઓય હાયરે રૈયત રૂવે હિંદુસ્થાનની; ૫
તિલક હતા ઘણા પરોપકારી; સ્નેહી સૌના તે દુખ વિદારી
નામ તિલકના જાએ વિસારી;

રીઓય હાયરે રૈયત રૂવે હિંદુસ્થાનની; ૬
દેશ ભલાને ભાષણ કરતા; દેશ વિદેશ રોજ વિચારતા
કેદ પડે તિલક સૌ ઉચરતા;

રીઓય હાયરે રૈયત રૂવે હિંદુસ્થાનની; ૭
દેશ સેવાને લીધો અવતાર, ભલે કેદ કરે સરકાર;
દુઃખ તિલક નામને લગાર,

રીઓય હાયરે રૈયત રૂવે હિંદુસ્થાનની; ૮

દોહરો.

- કલકતા કાશી અને કાટા કાલ્કાપુર.
મારવાડ નો લોક સૈ દીલગીર થયા જરૂર. ૧
- ઘોઘા શોકાતુર છે, ગોડંબ છે પણ તેમ.
શોક થયો છે કારમો જરા ન આણી રહેમ; ૨
- ભાવનગરને ભુમલી વિભાપુર વઢવાણ
હોઘા જંબુસર અને વડોદરે થઈ બાણ. ૩
- પાટણ પેથાપુર ભણી પસરી ગઈ છે વાત
કેદ તીલક મુંબઈ પડે ઘણી થઈ છે ઘાત ૪
- ઇંડર અમદાવાદમાં ગયાનુશ અપાર
કચ્છ માંડવી પોચીયાં ઠૂઠામાં નિરધાર ૫
- દેવધ ઝાલોદ બાંબુવા ઉદેપુર જે રાજ
તિલક કેદ કર્યા થકી શોક વધ્યો બહુ આજ ૬
- મહેસુરને મદ્રાસમાં ફરી વળ્યા છે તાર
પુના સતારા પોચીયો ગોવાને મલબાર ૭
- રંગુનને નાતાલમાં સુણી વાત જે વાર
કાચુલી દીલગીર થયાં બગાલીજ અપાર ૮
- નડીઆદ નાદોદ નાગપુર નદુરબાર નાશીબ
તળોદા પ્રેરકાશા સીરપુર શાહાદા સુલતાનપુર ૯
- ધુલીઆ માલે ગામમાં ધરણુ ગામ અપાર ૯

આકેલી ઉમશવતી. ખંડવાને જલગામ
 ત્રંબક પંઢરપુરના કહે થયું નહીં ઠીક. ૧૦
 લાહોર પંજાબ લખનોર ગામ જે ગીઝની કાબુલ
 દિલ્લી આગ્રે જાણીયું મુંબઈ બનીયો કેર ૧૧
 માતર મહેમદાવાદને ખેડા પામ્યું શોક
 ડકપુર કકળે ઘણું વળી જાતર લોક ૧૨
 ભરૂચને ખંભાત પણ દિલ્લીગીર થયું વિશેષ
 જામનગરને દવારકાં પુરણ પ્રેમટયો કલેશ ૧૩
 કપડવાણને ઝોધરા લુણાવાડ ઉજેણ.
 વાડાસીનોરને ઠાસરા આણુંદને ઉમરેઠ ૧૪
 એહ વિના ગામો ઘણાં રહી ગયા છે અપાર
 જુજ ગણાળ્યા આજ મે સમજી લેજો સાર ૧૫
 કવર ક્યાટને તારથી થયું સર્વે ને જાણ
 દેશ હિતને કારણે તિલક કેદ નિરવાણ. ૧૬

મનહર છંદ.

જુલમ જુલમ ઘણો ત્રાહી ત્રાહી કરે લોક
 માણસોના થોક થોક રૂવે નર નારીઓ
 શહેર અને ગામો ગામ હડતાલ ઠામો ઠામ
 ખાડી ખેડા છે તમામ સઘળા વેપારીઓ ૧

દેવ દરબાર ચાર શોકાતુર છે અપાર
 થયો બહુ હાહાકાર બોલે છે બનરીઓ
 કહે અમીચંદ વિકૃષ્ટી મારૂ આમ
 સાંભળ્યું છે ખાસો આમ તે મુખે ઉચારીઓ ૨

—૦—

મનહર છંદ

કાછીઆ, વોરા, સુતાર, લુવાર, ને ઘોળી, માળી;
 દરજી, તંબોલી, કોળી, કુંભાર પીડાય છે.

સોની, મોચી, ભવઈયાને, ગંઈયા આણુ આણુાર
 વહોવંચા, સંચાવાળા, હુઃખમાં દબાયા છે

પંચોળીને, ભાવસાર, કણુળી, કડીયા, ઘાંચી.
 વાણીયાના પ્રોણીઆતો, શીખાએ ખંધાઆ છે.

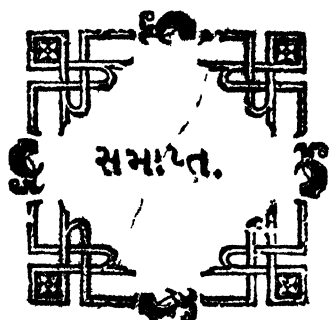
પ્રાદાણોને લોઈ રોઈ, ગયા ધાયબારે ઘણા;
 ભોગી ભોગી રોગી તીલક શોકમાં ફસાયા છે.

કંદોઈને કંસારા, મરાઠાને મારવાડી,
 દક્ષણી અને ઘાટીઓનું રસાતાળ વાળ્યું છે.

નિચો જાતના લોક થોકે થોકે મુકે પોક
 પારશીઓ તાણું ઘણું હૈયું શોકે બળ્યું છે.

મુસલ માનો તો તનમન દઈ ખુદા પુકારે
 તે સાંભળી સરકારે સામુ નહિ ભાળીયું છે.

પેપરવાળા તો સપડાઈ જવા માંડ્યા સહુ
જહાં જહાં નોંધ ત્યાંતો દુઃખજ નિહાળુ છે.

એક પંથ છે કાળ.

સ્વદેશ પ્રેમી ગ્રહસ્થો માટે ઉત્તમ ત

પ્રાણવ્યવહાર

(પાશ્વત દેશોમાં પ્રચલિત મેસ્મેરિકમ નામની તંત્ર

વિધાનું સંપૂર્ણ સ્પષ્ટિકરણ)

આ તંત્રના પ્રયોગથી નિર્ભાવશ થયેલા માણસો પેટી તથા કબાટમાં શું મુકેલું છે તે કહી શકે છે. તથા અમુક રોમ થવાનું કારણ તથા તે ક્યારે અને કેનાથી કેવે પ્રકારે મટશે તે કહી શકે છે; તથા ઘણી અધ્યાત્મિક શોધોની ઘણી સારી રીતે માહિતી આપી શકે છે, તથા પોતાના જીવીતને મોક્ષ એટલે પરમાનંદને માર્ગ હવે પછી શી રીતે ચડાવવું તેનો કંઈક પણ માર્ગ બતાવી શકે છે, એકંદરે આખા જગતના બનાવો એક ઠેકાણે બેઠાં કહી બતાવે છે, તથા શરીર રચના જોઈને કહી બતાવે છે.

અમોને પણ એક શોધની ઘણી સારી માહિતી આ તંત્રના પ્રયોગ કરવાથી મળેલી છે, અને અમોએ એનાં પુસ્તકની ઉપજોલી કીમતમાં છાપવાનું ખર્ચ બાદ કરતાં બાકીની રકમ તે શોધમાં વાપરવા ઠરાવ કરેલો છે માટે સર્વ સ્વદેશ પ્રેમી ગ્રહસ્થો આ પુસ્તક લઈ શોધ કરવામાં મદદ કરશો.

પુસ્તકની કીમત અગાઉથી રૂ. ૩) પાછળથી ૩-૮-૦૦ ટપાલ ખર્ચ માફ.

નામ નોંધવાનું ઠેકાણું—

પા. હીમાચાલ કહાનદાસ કરમચંદ

તા. આણંદ (ગુજરાત)

ખચાને મુખી અને તનદુરસ્ત જોવા
 ૧. તો હરજીવનદાસ ન્યાલયંદની
 જગ પ્રસિદ્ધ બાળા ગોળીઓ.

ઘપરી ખાત્રી કરો. જેને માટે લાખો સરદીફીકટો મળેલાં છે.
 ન ગીરનારની તાજી વનસ્પતીમાંથી બનાવવામાં આવે છે.
 અફીણ જેવો ઝેરી પદાર્થ વપરાતો નથી, પરંતુ ખચાને
 ખુદી વધારનાર ઉંચી ઔષધીઓ વાપરવામાં આવે છે. જે
 એક ગીરનારના પવિત્ર ડુંગર ઉપર વસનાર માહુતમાની પ્રસાદી
 રૂપે હાથ આવેલી પ્રસીદ્ધીમાં મુકવામાં આવેલી છે. ખચાના લા-
 ભાર્થે કીમત ગોળી ૨૦૦) ની શીશી ૧ નો રૂ. ૦૫ પસંદ ન
 પડે તો પૈસા પાછા.

હરજીવનદાસ ન્યાલયંદ, ભટ
 જુનાગઢ.

જન્મ મરણ ની હગીગત જાણવી હોયતો

હમો માણસના ગુણ દોસ કહી બતાવનાર
 અને કેવા હુન્નરકરસે હસ્ત રેખા ઉપરથી જન્મ મરણની હકીકત
 કહી બતાવવામાં આવશે ગામ- નારદીપુર તાલુકો. કલોલ
 હાલ અમદાવાદ ઢા. સરસપુર

સ્વદેશી પવિત્ર દવાઓ વાપરો.

અખુટ શક્તિ વિર્ય વૃદ્ધિ પુરુષત્વનો પર

❀ આરોગ્ય તરંગ ❀

નખલાનો સમજા મીઠા અખુટ શક્તિથી ખાંધો.
કરનાર, અપાર વીર્યથી મજબૂત કરનાર, કમી થયેલ
આદ્યત્વ તેમજ જ્ઞાનતાંતુઓને સુતેજ કરી શંકત્વને
પુનઃ પુરુષત્વ આપનાર, ઓઝોના પ્રદર અને પુરુષોના
પ્રમેહનો જડમુલથી વિનાશ કરી અનેક વ્યાધીઓને
આરોગ્યતા પાલનાર, ગોળી ૧૦૦ ડબી. રૂ. ૨
ચક્ષુના અનેક અંજનો વાપરી નીરાશ થયેલાઓ માટે.

❀ નેત્રમણી. ❀

ચક્ષુ એજ જીવંતીનું અમુલ્ય રત્ન છે. માટે તેની રક્ષા
કરવી એ મનુષ્ય માત્રનું કર્તવ્ય છે. તેનું અંજન કર-
વાથી. કુલાં, આંખ, તીમીર વેલ, ખીલ, માંસનું વધવું
પાપણાનું ખરવું, પાણીનું ઝરવું. રતાંધલા પાણું અદ્ય
દ્રષ્ટી વિગેરે નેત્રના દરદોને ચમત્કારીક રીતે નાખુદ કરે છે.
ડબી. રૂ. ૧.

ઉપરના ઔષધો અમારી ઔષધાલયમાં વ્યાજખી
કીમતે તૈયાર મલશે. દેશાવર તેઓને ખર્ચે વી. પી. કર-
વામાં આવશે. વૈદ્ય. રૂઘનાથ હરીભાઈ ઔષધાલય.

રીચીરાડ-અમદાવાદ.

